

ZÁKLADNÍ ŠKOLA
T. G. MASARYKA
MNICHOVICE
OKRES PRAHA-VÝCHOD

Pamětník: Stanislav Šalda

Scénář rozhlasové reportáže, projekt Příběhy našich sousedů

V dubnu 2026 zpracovali žáci ZŠ TGM, Mnichovice: Adéla Florová, Rozálie Sklářová, Julie Velebová, Jan Šebánek, Jiří Todorov

Píše se 7. květen 1945. Druhá světová válka v Evropě se chýlí ke konci, v Praze stojí barikády, ale s ustupujícími Němci se bojuje po celém Protektorátu. V Mnichovicích u Prahy několikrát těsně unikne smrti i tehdy sedmnáctiletý Stanislav Šalda. Ještě nedávno jako nuceně nasazený kopal zákopy kdesi na Moravě a teď se vrátil na chatu v nedalekých Všešimech.

No, a tak jsem prostě z těch Všeším se setkal s tím mym švagrem a ten byl už v revoluční gardě, a já jsem říkal, hele tak mě vem s sebou, co já budu tady ve Všešimech dělat... A on říká: No počkej, to musí říct velitel tý gardy tady.

Velitel mnichovického povstání byl ruský voják, patrně příslušník Vlasovovy armády. Ten dal pamětníkovi nebezpečný úkol: zastavit skupinu německých vojáků, která se blížila shora od Myšlína. Stanislav tehdy poprvé držel v ruce nabitou zbraň. Zatímco jeho švagr se s kulometem tvářil sebevědomě, on si nebyl vůbec jistý.

„Proboha, dokážu já vůbec střílet do živýho člověka? Ať je to Němec ať je to kdokoliv, vždyť jsem v životě... To snad nedokážu. Já snad počkám, jestli on nevystřelí dřív než já.“ Tohleto mi běželo hlavou.

Na poslední chvíli ale velitel akci odvolal. Němců bylo moc, a tak nechali vojenský oddíl projet. Zakrátko pak dorazil nákladní vůz s plachtou, který povstalcům vezl zbraně odhozené nacisty. A nejen to.

No ale teď jeden z těch adeptů, který tam čekali na zbraně, vodhrnul tu plachtu. No a to byla hrůza. Vedle tý plachty ležely dvě mrtvý těla. Jeden měl takhle rozstřílenou hlavu úplně a ti říkali: „Hele vždyť to je pekař z Mnichovic, ten má já nevím kolik dětí.“

Ten den hrozilo Mnichovicím ještě další nebezpečí. Koleje strážil ozbrojený německý vlak a velitelé povstání chtěli s posádkou vyjednat kapitulaci.

Říká: „No jo, ale počkejte, umí tady někdo německy? My potřebujeme parlamentáře tam zastavit.“

Pamětník německy uměl, což se mu mohlo stát osudným.

„Tak na, tady máš vlajku, jdi nahoru, prostě vlajkou zastavíš ten pancéřovej vlak a řekneš jim, aby prostě nepojížděli tam dál a že na ně nikdo nebude střílet.“ No a načež přiběhnul někdo z mnichovického nádraží, říká: „Nikoho neposílejte už tam byl parlamentář ze Všeším, Honza Bělskej, a on se dostal před tu mašinu a když byl dvacet metrů od nich, tak voni ho zastřelili...“

Stanislav tedy zahodil bílou vlajku a uvědomil si, jak blízko smrti se v posledních minutách ocitl. Na poslední chvíli nevystřelil na konvoj a nedostal se na dostřel osádce vlaku.

Já říkám: „To snad nade mnou lítal anděl strážnej...“

Těch několik málo dní na konci války má Stanislav Šalda před očima dodnes. Jeho největší přání je, aby další generace nic takového nemusela zažít. Nejvíc by si přál:

Snažte se ze všech sil, aby už nevznikla žádná válka, to bych vám jako přál. A já věřím, že se to jednou povede.